

**Як писати:
з апострофом чи без?**

Словник-довідник

1–4 класи

Навчальна книга —
Богдан

ББК 74.268.1Укр
Я44

Серію “Словничок школяра” засновано 2010 року.

Я44 **Як писати: з апострофом чи без?** Словник-довідник. 1–4класи /
Упор. Будна Н. О. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан,
2011. — 48 с.
(Серія “Словничок школяра”)
ISBN 978-966-10-1109-9

У посібнику наведено правила вживання апострофа, запропоновано найуживаніші слова, які потрібно писати з апострофом чи без нього, та різноманітні завдання на використання слів з апострофом.

Для учнів та вчителів початкових класів

ББК 74.268.1.Укр

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1753-4 (серія)
ISBN 978-966-10-1109-9

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2011

ЗМІСТ

Передмова	4
I. Правопис слів з апострофом	5
II. Алфавітний покажчик слів з апострофом та без.....	8
III. Система завдань на використання слів з апострофом	30
Література.....	47

ПЕРЕДМОВА

Формування елементарних умінь правильно писати слова, вживати знаки пунктуації — одне з важливих завдань початкового навчання мови.

Основою орфографічної грамотності є уміння співвідносити фонетичний та графічний образи слова, позначати звуки відповідними буквами без їх пропусків, замінь, вставлянь і переставлянь. Учні початкових класів мають набути цих навичок та безпомилково писати слова, які утворюються за фонетичним принципом. Крім того, їм треба засвоїти і самостійно користуватись у процесі письма правилами правопису, передбаченими програмою, зокрема: написання слів з ненаголошеними голосними [e], [и], вживання апострофа, прописної літери у власних назвах, написання частки **не** з дієсловами тощо.

Запропонований словник-довідник містить правила вживання апострофа, його замінь у словах іншомовного походження на знак м'якшення чи подовження окремих приголосних і т.п. (I розділ).

У другому розділі запропоновано найуживаніші слова, розташовані за алфавітом, які потрібно писати з апострофом чи без.

Розширенню й активізації словника учнів, розвитку їхнього мислення сприяють різноманітні завдання на використання слів з апострофом. Це словникові, вибіркові, розподільні, попереджувальні, навчальні диктанти, тексти на списування, письмо з пам'яті та цікаві творчі роботи (III розділ).

Посібник допоможе учням якнайкраще вивчити правила української мови і стати грамотними вже у початкових класах.

Для учнів і вчителів початкових класів, вихователів, батьків.

І. ПРАВОПИС СЛІВ З АПОСТРОФОМ

Роздільність вимови **я, ю, є, ї** та попереднього твердого приголосного позначається апострофом.

Апостроф пишеться перед я, ю, є, ї:

1. Після губних приголосних **б, п, в, м, ф**: *б'ю, п'ять, н'є, в'язи, у здоров'ї, м'ясо, рум'яний, тім'я, мерех'янський, В'ячеслав, Стеф'юк.*

Примітка. Апостроф не пишеться, коли перед губним звуком є приголосний (крім **р**), який належить до кореня: *дзв'якнути, мавпячий, свято, тьмяний, цвах, але: вєрб'я, торф'яній, черв'як.*

Коли такий приголосний належить до префікса, то апостроф пишеться, як і в тих самих словах без префікса: *зв'язок, зв'яліти, підв'язати, розм'якшити.*

2. Після **р**: *бур'ян, міжг'ір'я, пір'я, м'ятір'ю, кур'єр, на подвір'ї.*

Примітка. Апостроф не пишеться, коли **ря, рю, ре** означають сполучення м'якого **р** із наступними **а, у, є**: *бур'як, бур'яний, крякати, рябий, ряд, крюк, Рєпін.*

3. Після префіксів та першої частини складних слів, що закінчуються на твердий приголосний: *без'язікий, від'їзд, з'єднаний, з'їхати, з'явитися, об'єм, під'їхати, роз'юшити, роз'яснити; дит'ясла, пан'європєйський, пів'яблука, але з власними назвами через дефіс: пів-Європи тощо.*

Примітка. Після префіксів із кінцевим приголосним перед наступними **і, е, а, о, у** апостроф не пишеться: *безіменний, загітувати, законіти, зокремá, зуміти.*

Апостроф у словах іншомовного походження та похідних від них пишеться перед я, ю, є, ї:

а) Після приголосних **б, п, в, м, ф, г, к, х, ж, ч, ш, р**: *б'єф, комп'ютер, н'єдестáл, інтерв'ю, прем'єр, торф'яній,*

к'я́нті, миш'я́к, кар'е́ра; П'е́монт, П'я́чєнца, Рив'е́ра, Ак'я́б, Іх'я́мас, Барб'е́, Б'е́рсон, Б'ю́кенен, Женев'е́ва, Ф'е́золе, Монтеск'е́, Руж'е́, Фур'е́.

б) Після кінцевого приголосного префікса: *ад'ю́нкт, ад'юта́нт, ін'е́кція, кон'ю́кту́ра.*

Апостроф не пишеться:

а) Перед **йо**: *кури́бз, серйо́зний.*

б) Коли **я, ю** позначають пом'якшення попереднього приголосного перед **а, у**: *бязь, бю́дже́т, бю́ро́, пю́і́тр, мю́рі́д, фюзеля́ж, кюве́т, рю́кза́к, рюш; Барб'ю́с, Бю́ффон, В'ю́ртемберг, М'ю́ллер, Гю́го́, Кю́в'е́, Р'ю́дберг.*

Знак м'якшення (ь) у словах іношомовного походження пишеться після приголосних д, т, з, с, л, н:

а) Перед **я, ю, є, ї, йо**: *ад'ю́, кондо́тьє́р, конфе́рансьє́, монпансьє́, ательє́, марсельє́за, мі́лья́рд, бу́льйо́н, ві́ньє́тка, кан'йо́н; В'є́нт'я́н, Фет'йо́, Корди́льє́ри, Севі́лья; Гот'є́, Лавуа́зьє́, Жус'є́, Мольє́р, Нью́тон, Реньє́, Ві́ньї́.*

б) Відповідно до вимови після **л** перед приголосним: *альба́тро́с, фі́льм; Де́льфи, Не́льсон, але залл, катафа́лк і т. ін.*

в) Відповідно до вимови в кінці слів: *магіста́раль, Ба́зель, Було́нь, Рафае́ль, але: бал, мета́л, руло́н, шприц; Гала́ці, Суе́ц та ін.*

Знак м'якшення не пишеться перед я, ю, коли вони позначають сполучення пом'якшеного приголосного з а, у: *мада́р, маля́рія; д'юна, ілю́зія, нюа́нс, т'ю́бик, т'ю́ль; Аля́ска, Дюма́, Сю, Цю́рих.*

Приголосні д, т, з, с, л, н, ж, ш, ц, ч подовжуються (а на письмі позначаються двома літерами), коли вони стоять після голосного:

а) Перед **я, ю, і, є** в усіх відмінках іменників середнього роду II відміни (крім родового множини): *знаря́ддя,*

знаряддю, на знарядді та ін.; життя, життiю, у життi; мотуззя, у мотуззі; колосся, колоссю, у колоссі; гілля, гілляю, на гіллі; знання, знанняю, у знання; збіжжя, збіжжю, у збіжжі; сторіччя, сторіччю, у сторіччі; піддашися, піддашню, на піддашші; а також у похідних словах: гілля — гіллястий, гіллячка; життя — життєвий (і життьовий), життєпис та ін. Але: знань, знарядь, піддаш, сторіч, угідь.

Якщо в родовому відмінку множини іменники середнього роду закінчуються на **-ів**, подовження зберігається: *відкриття — відкриттів, почуття — почуттів.*

б) Перед **я, ю, і, е** в усіх відмінках деяких іменників чоловічого та жіночого роду I відміни (за винятком родового множини із закінченням **-ей**): *суддя, судді, суддю, суддів і т. ін.; стаття, статті, статтею (але в родовому множини — статей); рілля, ріллі, рілляю, ріллею; Ілля, Іллі, Ілляю, Іллею та ін.*

в) Перед **ю** в орудному відмінку іменників жіночого роду однини III відміни, якщо в називному відмінку основа їх закінчується на один м'який або шиплячий приголосний: *молодь — молоддю, мить — миттю, мазь — маззю, вісь — віссю, міць — міццю, сіль — сілляю, тинь — тінню, подорож — подорожжю, ніч — нічню, розкіш — розкішню.*

Але: *молодість — молодістю, повість — повістю, кров — кров'ю, матір — матір'ю, пригоріж — пригоріжню.* В називному відмінку однини вони закінчуються на два приголосних (у тому числі **шч** — на письмі **щ**), губний або **р**.

г) Перед **я, ю** в прислівниках типу *зання, навмання, спробоння; попідвіконню, попідтінню.*

г) Перед **ю, є** у формах теперішнього часу дієслова *літи (літися): ллю, ллеш, ллемо, ллетє, ллють, ллється, ллються, а також у похідних: вілля, налляю та ін.*

Примітка. Приголосні не подовжуються у словах: *кутя, попадає, свиня, у формах числівника третя, трете та ін.*

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати далі,
придбайте, будь ласка, повну
версію книги.